

Handlings og økonomiplan 2017-2020

Stavanger kommune

Et mer sosialt rettferdig budsjett

Stavangerregionen er inne i en utfordrende periode med høy arbeidsledighet i forhold til resten av landet. Befolkningsveksten har nesten stoppet opp, boligmarkedet har hatt en nedgang eller i beste fall stagnasjon og mange næringsbygg i kommunen står pr i dag uten leietakere. Skatteinntektene til kommunen er betydelig redusert på grunn av dette, noe som igjen fører til at rådmannen må gjøre grep i forhold til innsparing og effektivisering for å prøve å opprettholde det tilbudet kommunen tidligere har gitt på en best mulig måte.

Men dette er ikke den eneste utfordringen regionen har. Bypakke Nord-Jæren skal snart opp i Stortinget og om den blir godkjent får vi kanskje enda flere problemer å stri med sammenlignet med de byene vi konkurrerer mot i forhold til arbeidskraft og etablering av nye bedrifter.

Bypakke Nord-Jæren kan bli landets dyreste bypakke for innbyggerne og ingen har hittil utredet de sosiale og økonomiske konsekvensene hverken for private eller næringslivet. Staten burde ta alle kostnader med utbygging av infrastruktur, men de skyver heller regningen over på innbyggerne som dermed får dobbel beskatning på sine sårt tiltrengte lønninger i en region med store utfordringer.

Rådmannen har lagt fram et godt budsjett, men i vårt alternative budsjett ønsker vi å bidra til at det blir enda bedre og vi håper at det kan bidra til at Stavanger blir en enda bedre kommune å bo i enn i dag.

Den største endringen vi gjør i vårt budsjett er å øke eiendom skatten maksimalt både for privat og næring i 2017 og 2018, samtidig som vi tar bort bunnfradraget. Midlene setter vi av i et fond som brukes til å subsidiere Stavanger sine innbyggere for passeringer i bomringen innad i egen kommune, på denne måten bidrar vi til en mer sosialt rettferdig finansiering av bypakken. Økningen må gjøres gradvis og i 2017 har vi derfor brukt en del av disse pengene til å utligne rådmannen sine innsparinger, en eventuell bypakke vil tidligst komme på plass i 2018 når vi får full effekt av endringen i eiendomsskatten. Vi setter selvsagt også av midler til en konsekvensutredning av Bypakke Nord-Jæren i forhold til sosiale og økonomiske virkninger.

I budsjettet legger vi også opp til en enda sterkere satsing på barn og unge gjennom at vi fjerner effektiviseringskravene både for skole og barnehage, vi setter også blant annet av midler til flere lærerstillinger, videre drift i Roaldsøy barnehage, i tillegg til midler til ny barnehage på Roaldsøy.

For levekår vil vi ha full utnyttelse på nye Lervig sykehjem, vi setter av midler til å styrke hjemmehjelpstjenesten og vi setter av midler til å bedre maten for pleietrengende gjennom et eget matprosjekt.

Innenfor bymiljø og utbygging øker vi midlene til vedlikehold av vei og vi fjerner piggdekkgebyret. Vi reduserer midlene til flaskehals prosjektet, og bruker pengene i stedet for til å åpne stengte veier og dermed få færre flaskehalser. Vi setter også av midler til flere by-sykler og sykkelstasjoner i bydelene for å bidra til at flere får muligheten til å benytte seg av tilbudet.

Vi setter også av midler til en aktivitetspark for familier ved Mosvannsparken da vi ønsker å utvikle området slik at det blir en samlingsplass og ikke bare et sted en går forbi på tur.

Våre prioriteringer:

- Ingen bompenger innad i egen kommune
- Konsekvensutredning Bypakke Nord-Jæren
- Flere lærere i skolen
- Barnehage
- Sykehjem
- Bedre mat til eldre og syke
- Bedre vedlikehold av veiene
- Fjerne piggdekkgebyr
- Bysykler i bydelene
- Familiepark ved Mosvannet
- Hundeparker i bydelene

Investeringsbudsjettet

Barnehagebygg

FNB Roaldsøy barnehage. Barnehagen holder for tiden til i svært gamle lokaler med dårlig inneluft. Prosjektet omfatter rivning og nybygg av 4 avdelinger. Hundvåg har for tiden god barnehagedekning, men FNB foreslår å framskynde prosjektet med oppstart 2018, for å komme en framtidig befolkningsøkning i forkjøpet. I tillegg er en barnehage på øya viktig som knutepunkt i nærmiljøet, og alternativene på Hundvåg medfører en mer komplisert hverdag, med trange og dårlige veier til barnehagen og dårlig kollektivtilbud.

Rådmannen har nå tatt ut prosjektet fra investeringsbudsjettet og antar at det "gjennomføres av private". FNB legger inn midler for å sikre prosjektet.

Park- og idrettsbygg

53 Hinna garderobebygg, inkl rekkefølgekrav (ferdig 2018). Garderobene er i en svært dårlig forfatning, og FNB har lagt inn midler til en oppgradering i 2017 og 18.

Park og vei

FNB Utvidelse av bysykkel til bydelene. Sykkelen er et viktig redskap for å redusere bilbruk. Dette gjelder ikke bare mellom bydelene, men også innad i dem.

FNB Flere busskur. For å oppmuntre byens befolkning til å benytte kollektiv transport til jobb, er det viktig å øke komforten. Vi bor i en værutsatt by, og bygging av flere busskur vil være et av mange små tiltak som kan få nye målgrupper med på å prøve buss til jobb.

FNB Mosvannet - tilrettelegging for lek, uteaktiviter og kafé. Den frie leken har grunnleggende betydning for barnas helhetlige utvikling. FNB forslår å bygge et lekeanlegg og aktivitetsmiljø for barn på nordsiden av Mosvannet i 2017. Området står for det meste ubrukt i dag og vi ser for oss at dette kan bli et samlingspunkt for familier og for barn. På sikt vil vi videreutvikle området ved Mosvannet til å bli Stavangers bypark, med tilrettelagte aktivitets- og rekreasjonsområder.

FNB Hundeparker i bydelene. Strengere regler for båndtvang i Stavanger må balanseres med bedre tilbud til hundelufting i byen. Hver bydel bør ha egen hundepark, og det bør også anlegges egne hundeparker for små hunder, noe som er vanlig i større byer.

91 Flaskehalsutbedring. FNB mener at budsjettet til flaskehalsutbedring er unødvendig høyt, og at rimeligere alternativ finnes. Vi vil heller bruke mindre beløp på å åpne veier som i dag er stengte, og finne mindre inngrep med høy nyttegrad.

Budsjettforslag fra:

Folkeaksjonen nei til mer bompenger (FNB)

Datert:

23.11.2016

Endringer i rådmannens forslag til investeringsbudsjett*Økning i utgiftene eller reduserte inntekter (eller låneopptak) legges inn med positiv fortegn.**Økning i inntektene (eller låneopptak) eller reduserte utgifter legges inn med negativ fortegn.**Beløp i hele tusen kroner.*

	INVESTERINGSBUDSJETT - ENDRINGER	2017	2018	2019	2020
	Barnehagebygg				
FNB	Roaldsøy barnehage		15 000	15 000	
	Sum Barnehagebygg	0	15 000	15 000	0
	Park- og idrettsbygg				
53	Hinna garderobebygg, inkl rekkefølgekrav (ferdig 2018)	15 000	14 200		
	Sum Park- og idrettsbygg	15 000	14 200	0	0
	Park og vei				
FNB	Utvidelse av bysykkel til bydelene	8 000			
FNB	Flere busstur	2 500	2 500		
FNB	Mosvannet - tilrettelegging for lek og uteaktiviter. Kafe	2 500			
FNB	Hundeparker i bydelene	2 500			
91	Flaskehalsutbedring	-14 000			
	Sum Park og vei	1 500	2 500	0	0
	Sum endringer i investeringer	16 500	31 700	15 000	0
	Finansiering av investeringer				
	<i>Overføring fra drift (beregnes av modellen)</i>	<i>-16 500</i>	<i>-31 700</i>	<i>-15 000</i>	<i>0</i>
	Sum finansiering av investeringer	-16 500	-31 700	-15 000	0
	Budsjettbalanse skal være lik 0	0	0	0	0

Driftsbudsjettet

Barnehage

88 Moderasjon for tilrettelagt barnehagetilbud. Fritak for foreldrebetaling for timer med spesialpedagogisk hjelp faller nå bort, og foreldre som får vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter 1. august får ikke fritak for timene. FNB går inn for å opprettholde støtten til foreldrene.

90 Fjernet effektiviseringskrav barnehage. FNB går inn for å beholde dagens antall barnehageplasser og barnehagebygg, og legger derfor inn økte vedlikeholds- og administrasjonskostnader.

FNB Roaldsøy barnehage fortsatt drift. Må ses i sammenheng med punktet om Roaldsøy barnehage i investeringsbudsjettet.

Skole

100 Fjernet effektiviseringskrav for skole. FNB prioriterer kvalitet i skoleundervisning, og går mot rådmannens krav om effektivisering i størrelsesorden 9 millioner kroner per år.

FNB Øke antall lærerstillinger. Skole er et av våre største satsningsområder, og FNB har programfestet at vi vil styrke kvaliteten og opprettholde eller øke antall lærere i skolen.

FNB Utrede heldagsskole. FNB har programfestet leksefri heldagsskole, og vil bruke 500 000 kroner i 2017 på å utrede dette.

106 Fjernet effektiviseringskrav for kulturskolen. Kulturskolen er en svært viktig læringsinstitusjon i Stavanger, og FNB er ikke enige i at det må settes effektiviseringskrav for skolen.

107 Fjernet effektiviseringskrav for PPT. PP-tjenesten hjelper barn, ungdom og voksne med særlige behov eller som strever med utviklingen. Vi går i mot rådmannens krav om effektivisering.

109 Fjernet effektiviseringskrav for ressurscenter for styrket barnehagetilbud. Barnehage er høyt prioritert i FNBS program, og vi ønsker ikke å stille krav om effektivisering.

Barn og unge

114 Fjernet omstilling 2018 Ungdom og fritid. Arbeidet skaper møteplasser for uformell læring, mestring og utvikling. Ungdommens Motorsenter har vært et sentralt tilbud for unge i lang tid, og vi ønsker tiltaket videreført.

115 Fjernet effektiviseringskrav ungdom og fritid. Vi ønsker ikke å gå inn for reduserte bevilgninger til ungdom.

117 Fjernet effektiviseringskrav helsestasjon og skolehelsetjeneste. FNB har stort fokus på skolehelsetjenesten, og ønsker ikke å redusere bevilgninger over driftsbudsjettet.

Levekår

FNB Matprosjekt eldre og syke. FNB ønsker å øke bevilgningene til matbudsjettet for sykehjemmene i kommunen, for å øke matkvaliteten og trivselen.

128, 129 Styrking av hjemmehjelptjenesten og fjerning av effektiviseringskrav for hjemmehjelptjenesten.

151 Endring i omstilling.

FNB Full utnyttelse av de siste 21 plasser på Lervig. FNB ønsker å ta i bruk alle tilgjengelige plasser ved det nye Lervig sykehjem fra dag 1.

FNB Styrking av hjemmebaserte tjenester.

Bymiljø og utbygging

36 Transportplan Jæren - bypakken, tilskudd. Stavanger kommune yter årlige tilskudd til et utredningsprosjekt om Bypakke Nord-Jæren. Midlene inngår i budsjetterte felleskostnader. FNB foreslår å fjerne dette tilskuddet.

194 Tilskudd til Ullandhaug økologiske gård. FNB foreslår å fordele tilskuddet til Ullandhaug økologiske gård over to år i 2018-19 istedenfor fullt tilskudd i 2017.

195 Ikke innføre piggdekkgebyr. Rådmannen foreslår at det legges opp til en sesongavgift med kr 1.400,- pr bil for kjøring med piggdekk. FNB kan ikke se at miljøproblemene i Stavanger er store nok til å forsvare enda en ekstraskatt, og reverserer dette gebyret i vårt driftsbudsjett.

198 Biologisk mangfold. FNB foreslår å redusere bevilgningene til arbeid med biologisk mangfold.

204 Redusert vedlikehold på vei. Rådmannen foreslår å redusere vedlikeholdet på vei. FNB går inn for å øke vedlikehold av veiene.

FNB Konsekvensutredning Bypakke Nord-Jæren. FNB ønsker en konsekvensutredning for å få belyst mulige virkninger av Bypakke Nord-Jæren II for befolkningen, institusjoner, næringsliv og frivillig arbeid, deriblant idretten. Slik vil man kunne være i forkant for å gjøre noe med de negative ringvirkningene.

FNB Opplysningskampanje busstilbud. FNB tror flere vil bruke bussen hvis informasjon om busstilbudet som finnes ble gjort lettere tilgjengelig. Store deler av Stavangers befolkning bor for eksempel langs rutene til X-bussene som kjører fra bydelene til Forus, men mange er ikke klar over hvilket kollektivtilbud de har. FNB ønsker å bruke 500 000 kr i 2017 til direkte markedsføring hjem til husstander i Stavanger.

FNB Bruk av økt eiendomsskatt til subsidiering av bom-utgifter. Det finnes ikke en rettferdig måte å kreve inn ekstraskatt på for å bygge kollektiv- og sykkelvei som vi kan bestemme lokalt, men bompenger er den mest usosiale måten en kan hente inn midler til denne satsingen på. Den nye bomringen rammer helt tilfeldig og de som tjener minst vil måtte bruke en alt for stor andel av utgiftene sine til å betale for noe de ikke får direkte nytte av.

FNB foreslår at Stavanger kommune subsidierer utgiftene kommunens innbyggere får ved å kjøre innad i kommunen. Midlene til dette hentes inn ved å øke eiendomsskatten, først med to promille og fjerne bunnfradraget i 2017, og deretter sette den til det maksimale i 2018. Dette gir en mye mer sosial profil på denne ekstraskatten, det som har mest betaler mest og de fleste familier og enslige vil spare store summer.

FNB vil understreke at vi i utgangspunktet ikke er for høyere eiendomsskatt, men med de begrensede virkemidlene som finnes lokalt er dette den mest sosialt rettferdige løsningen, og vil føre til at det store flertallet vil betale mindre enn med bompenger. Men etter vårt syn skal veibygging i all hovedsak være finansiert av staten.

FNB Stavangerkortet. FNB ønsker en utredning om et rabattkort hvor innbyggerne i kommunen får rabatterert adgang til idretts- eller kulturarrangementer i bygg eller institusjoner hvor Stavanger kommune er inne på eiersiden.

Budsjettforslag fra:

Folkeaksjonen nei til mer bompenger (FNB)

Datert:

23.11.2016

Endringer i rådmannens forslag til driftsbudsjett*Økning i utgiftene eller reduserte inntekter legges inn med positiv fortegn.**Økning i inntektene eller reduserte utgifter legges inn med negativt fortegn.*

Beløp i hele tusen kroner.

	DRIFTSBUDSJETT - ENDRINGER	2017	2018	2019	2020
	<i>Endringer per tjenesteområde:</i>				
	Barnehage				
88	Moderasjon for tilrettelagt bamehagetilbud	1 200	2 300	2 300	2 300
90	Fjernet Effektiviseringskrav barnehage	4 900	4 900	4 900	4 900
FNB	Roaldsøy barnehage fortsatt drift	3 000	3 000	3 000	3 000
	Sum barnehage	9 100	10 200	10 200	10 200
	Skole				
100	Fjernet effektiviseringskrav for skole	9 000	9 000	9 000	9 000
FNB	Øke antall lærerstillinger	5 000	5 000	5 000	5 000
FNB	Utrede heldagsskole	500			
106	Fjernet effektiviseringskrav for kulturskolen	290	290	290	290
107	Fjernet effektiviseringskrav for ppt	250	250	250	250
109	Fjernet effektiviseringskrav for ressurscenter for styrket bamehagetilbud	400	400	400	400
	Sum skole	15 440	14 940	14 940	14 940
	Barn og unge				
114	Fjernet omstilling 2018 Ungdom og fritid		1 800	1 800	1 800
115	Fjernet effektiviseringskrav ungdom og fritid	350	350	350	350
117	Fjernet effektiviseringskrav helsestasjon og skolehelsetjeneste	400	400	400	400
	Sum barn og unge	750	2 550	2 550	2 550
	Levekår				
FNB	Matprosjekt eldre og syke	2 000	2 000	2 000	2 000
128	Styrking av hjemmehjelpstjenesten	4 000	4 000	4 000	4 000
129	Fjernet effektiviseringskrav hjemmehjelpstjenesten	1 400	1 400	1 400	1 400
151	Endring i omstilling		-17 500	-17 500	-17 500
FNB	Full utnyttelse av de siste 21 plasser på Lervig	12 300	12 300	12 300	12 300
FNB	Styrking av hjemmehjelpstjenester	3 000	3 000	3 000	3 000
	Sum levekår	22 700	5 200	5 200	5 200

	Bymiljø og utbygging				
36	Transportplan Jæren - bypakken, tilskudd	-700	-700	-700	-700
194	Tilskudd til Ullandhaug økologiske gård	-4 000	2 000	2 000	
195	Ikke innføre piggedekkgebyr	5 000	8 000	8 000	8 000
198	Biologisk mangfold		-150	-300	-400
204	Redusert vedlikehold på vei	5 000	5 000	5 000	5 000
FNB	Konsekvensutredning Bypakke Nord-Jæren	1 000			
FNB	Opplysningskampanje busstilbud	500			
FNB	Subsidiering av bompenger		327260	344110	364210
FNB	Stavangerkortet	500			
	Sum bymiljø og utbygging	8 300	341 410	358 110	376 110
	Felles inntekter og utgifter (bl.a. renter og avdrag)				
	<i>Renter, endret låneopptak (beregnes av modellen)</i>	0	0	0	0
	<i>Endring avdragsbetalinger (beregnes av modellen)</i>	0	0	0	0
	<i>Endringer i sentrale inntekter:</i>				
	Skatt fra inntekt og formue				
	Rammetilskudd				
	Eiendomsskatt	-220 000	-406 000	-406 000	-409 000
	Disposisjonsfond (bruk = minus, avsetning = pluss-tall)	147 210			
	Overføring fra drift til investering (legges inn av bruker)	16 500	31 700	15 000	0
	Sum felles inntekter og utgifter (bl.a. renter og avdrag)	-56 290	-374 300	-391 000	-409 000
	SUM DRIFTSBALANSE: skal være lik 0	0	0	0	0